

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12.01.1994, sp. zn. 6 To 35/93, ECLI:CZ:VSPH:1994:6.TO.35.1993.1

Číslo: 59/1994

Právní věta: Posouzení žalovaného skutku odvolacím soudem nebo soudem prvního stupně v řízení po zrušení napadeného rozsudku jako dokonaného trestného činu, ač byl obžalovaný napadeným rozsudkem uznán vinným pouze jeho pokusem, je nutno považovat za změnu rozhodnutí v neprospěch obžalovaného ve smyslu 259 odst. 3 a 264 odst. 2 tr. ř. Zjistí-li soud druhého stupně ve věci, kde bylo podáno odvolání jen obviněným, že jsou některé důvody pro zrušení rozsudku, ale další řízení by mohlo vést jen ke zhoršení postavení obžalovaného, nemůže napadený rozsudek zrušit, neboť náprava zjištěných vad je vzhledem k zákazu reformace in peius uvedenému v těchto ustanoveních vyloučena.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 12.01.1994

Spisová značka: 6 To 35/93

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odvolání, Zákaz reformace in peius

Předpisy: 141/1961 Sb. § 259 odst. 3
§ 264 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59

Posouzení žalovaného skutku odvolacím soudem nebo soudem prvního stupně v řízení po zrušení napadeného rozsudku jako dokonaného trestného činu, ač byl obžalovaný napadeným rozsudkem uznán vinným pouze jeho pokusem, je nutno považovat za změnu rozhodnutí v neprospěch obžalovaného ve smyslu § 259 odst. 3 a § 264 odst. 2 tr. ř.

Zjistí-li soud druhého stupně ve věci, kde bylo podáno odvolání jen obviněným, že jsou některé důvody pro zrušení rozsudku, ale další řízení by mohlo vést jen ke zhoršení postavení obžalovaného, nemůže napadený rozsudek zrušit, neboť náprava zjištěných vad je vzhledem k zákazu reformace in peius uvedenému v těchto ustanoveních vyloučena.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12.1.1994 sp. zn. [6 To 35/93](#))

K odvolání obžalovaného zrušil Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 5. 5. 1993 sp. zn. 1 T 21/93 ve výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a sám rozhodl tak, že pro výkon uloženého trestu odnětí svobody zařazuje obžalovaného do věznice s ostrahou.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný J. H. uznán vinným pod bodem 1/ pokusem trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák., pod bodem 2/ pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 odst. 1 tr. zák., pod bodem 3a/ a 3b/ přípravou k trestnému činu znásilnění podle § 7 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák. a konečně pod bodem 4/ trestným činem omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák.

Trestné činnosti se podle zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že v případě trestné činnosti pod bodem 1/ výroku rozsudku dne 4. 2. 1992 kolem 18.45 hod. v Třebíči na Cyrilově ulici přiložil ke krku poškozené I. Š. kuchyňský nůž, v úmyslu přinutit ji násilím k pohlavnímu styku ji přiměl, aby s ním šla do lesního porostu přiléhajícího k ulici Nad Babou, zde ji nutil, aby se svlékla, povalil ji na zem, roztrhal a stáhl jí kalhoty a kalhotky, roztahoval jí nohy a pokoušel se vykonat na ní soulož, což se mu pro aktivní odpor poškozené nepodařilo, přičemž tímto jednáním I. Š. přivodil trhliny v zadní části krajiny zevního genitálu.

Trestné činnosti pod bodem 2/ výroku rozsudku se dopustil tím, že po jednání popsaném pod bodem 1/ v úmyslu usmrtit z blíže nevyjasněné pohnutky rdousil poškozenou I. Š. rukou zepředu na krku, pak ji škrtil bílým šátkem z pleteniny a nejméně jedenkrát ji udeřil pěstí na pravé oko a kořen nosu, čímž jí způsobil poranění, která měla za následek podstatné omezení poškozené v obvyklém způsobu života po dobu nejméně dvou týdnů, přičemž s ohledem na velkou intenzitu škrcení, zejména v případě, že by poškozená nevsunula obě ruce mezi škrtidlo a krk, mohla nastat smrt v důsledku udušení.

Trestné činnosti pod bodem 3/ výroku rozsudku se dopustil tím, že dne 3. 9. 1992 kolem 23.30 hod. v Třebíči poblíž rybníka Babák pod pohrůzkou násilí kuchyňským nožem přinutil poškozenou H. J., aby s ním odešla ke kotelně, kde s ní zamýšlel uskutečnit pohlavní styk, což se mu s ohledem na uplatněnou obranu poškozené nepodařilo. Dne 4. 9. 1992 kolem 23.00 hod. v Třebíči na Viktorinově ulici pod pohrůzkou násilí použitím kuchyňského nože zamýšlel vykonat pohlavní styk s poškozenou P. F., což se mu nepodařilo, neboť poškozené se podařilo uprchnout.

Konečně trestné činnosti pod bodem 4/ výroku rozsudku se dopustil tím, že dne 3. 9. 1992 kolem 23.30 hod. poté, co poškozená H. J. jej odradila od toho, aby s ní uskutečnil pohlavní styk, ji nutil k tomu, aby strpěla jeho opakované osahávání na prsou a zadní části těla a bránil jí v odchodu domů.

Za to byl zmíněným rozsudkem podle § 219 odst. 1, za použití § 35 odst. 1 a § 32 odst. 2 tr. zák., odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání pěti roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 72 odst. 1, 4 tr. zák. mu bylo současně uloženo ochranné sexuologické léčení v ústavní formě. Konečně podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost zaplatit státu regresní náhradu ve výši 2 700 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr. ř. odvolání, které odůvodnil jednak osobně, jednak prostřednictvím svého obhájce.

Ve vlastnoručně zpracovaném odvolání, které obžalovaný doplnil dalším přípisem v průběhu veřejného zasedání, vznášel námitky proti výroku o vině pod body 1/ a 2/. Dokazování považuje v tomto směru za neúplné a orgánům činným v trestním řízení vytýká, že nebylo zajištěno a přezkoumáno škrtidlo, které měl použít, takže nebylo prokázáno, jaké intenzity škrcení bylo schopno,

dokonce ani to, zda vůbec existovalo. Dále zpochybňoval věrohodnost výpovědi poškozené I. Š. Zásadní výhrady vznášá i proti závěrům znaleckého posudku z odvětví soudního lékařství tím spíše, že byl zpracován se značným časovým odstupem a bez osobního vyšetření poškozené. Navrhoval závěrem, aby byl obžaloby v případě skutků ke škodě poškozené I. Š. zproštěn podle § 226 písm. a), c) tr. ř.

V odvolání zpracovaném obhájcem obžalovaného byl napadán výrok o vině pod bodem 2/ rozsudku a v této souvislosti i výrok o trestu. Zpochybňují se v něm závěry znalce MUDr. K. D., podle nichž došlo k bezprostřednímu ohrožení života poškozené I. Š. Za situace, kdy nebyla pořízena fotodokumentace zranění poškozené a nebylo zajištěno škrtidlo, považuje závěry o hrozících následcích útoku za nepodložené. V závěru odvolání proto navrhoval, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a soudu prvního stupně uložil doplnit dokazování revizním znaleckým posudkem z odvětví soudního lékařství.

Vrchní soud v Praze z podnětu tohoto odvolání přezkoumal ve smyslu § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Pokud jde o řízení předcházející napadenému rozsudku, nezjistil odvolací soud, že by v průběhu přípravného řízení ani ve stádiu řízení před soudem prvního stupně došlo k takovému porušení procesních předpisů, které by mělo za následek nesprávnost některého z výroků rozsudku. Orgány činné v předcházejících stádiích tohoto trestního řízení respektovaly všechna ustanovení, která mají zajišťovat řádné objasnění věci při respektování práv obviněného, zejména jeho práva na obhajobu.

Soud prvního stupně probral v hlavním líčení všechny důležité důkazy shromážděné v přípravném řízení, přičemž dokazování provedené v tomto rozsahu tvoří dostatečný podklad pro rozhodnutí ve věci. Námitky uplatňované obžalovaným v odvolání, podle nichž je třeba dokazování ještě doplnit (např. revizním znaleckým posudkem z odvětví soudního lékařství), neshledal odvolací soud opodstatněnými. Podle § 2 odst. 5 tr. ř., ve znění platném od 1. 1. 1994, jsou orgány činné v trestním řízení povinny postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, což značí, že rozsah dokazování musí mít své racionální meze.

Pokud jde o skutková zjištění a z nich plynoucí právní posouzení, je nutno se jimi zabývat jednotlivě.

Skutek pod bodem 1/ - ke škodě poškozené I. Š.

- Obhajoba obžalovaného založená na zpochybňování výpovědi této poškozené byla zcela spolehlivě vyvrácena. V prvé řadě nutno zdůraznit, že na rozdíl od obžalovaného je poškozená osobou, vůči jejímuž morálnímu profilu nelze mít žádných výhrad, v průběhu řízení nebylo zjištěno nic, co by její výpověď zpochybňovalo, a naopak všechny další ve věci provedené důkazy, především ohledání místa činu, znalecký posudek z odvětví soudního lékařství, výpovědi svědků, se kterými se dostala do kontaktu těsně po činu, její výpověď jen potvrzovaly. Odvolací soud považuje za potřebné zdůraznit, že hodnocení důkazů soudem prvního stupně, který dospěl v tomto případě k závěru, že nedošlo ke spojení pohlavních orgánů obžalovaného a poškozené, považuje za hraniční případ aplikace zásady „in dubio pro reo“, když výpověď poškozené v hlavním líčení byla v tomto směru jednoznačná. Nebyla rovněž zevrubněji řešena otázka, čím bylo vlastně způsobeno poranění genitálií poškozené, nicméně vzhledem k tomu, že další doplňování řízení v tomto směru by mohlo vést jedině ke zhoršení postavení obžalovaného, má odvolací soud za to, že při respektování ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř. nebylo možno takové doplnění nařídit. Právní kvalifikace tohoto skutku podle § 8 odst. 1 a § 241 odst. 1 tr. zák. jako pokusu trestného činu znásilnění při odhlédnutí od shora uvedených výhrad pak zcela odpovídá zákonu.

Skutek pod bodem 2/- opět ke škodě poškozené I. Š.

- Ve vztahu k námitkám obžalovaného platí to, co již bylo uvedeno pod bodem 1/. Výpověď poškozené shledává i odvolací soud shodně se soudem prvního stupně za zcela věrohodnou. To, že byl ohrožen život poškozené, pak plyne jednoznačně ze známek dušení zjištěných spolehlivě znaleckým posudkem z odvětví soudního lékařství. K námitkám obžalovaného pak považuje odvolací soud za nutné vyzdvihnout, že intenzivní škrčení je natolik nebezpečným mechanismem, že nelze jeho dopad na oběť nějak „regulovat“ a nebezpečí smrti je zde vždy aktuální. To, že ke smrti poškozené nedošlo, bylo jen výsledkem náhodných skutečností, přičemž obžalovaný poškozenou opustil v době, kdy byla v bezvědomí, přičemž nemohl předpokládat, že předchozí útok zůstane bez následků (blíže viz závěry znaleckého posudku z odvětví soudního lékařství). Nemohlo být proto jeho jednání hodnoceno jako dobrovolné upuštění od dokonání činu podle § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák., neboť mimo jiné předpokládá i odstranění nebezpečí, které z podniknutého pokusu zájmu chráněnému trestním zákonem vzniklo. Správně byl tento útok hodnocen jako samostatný skutek, neboť od skutku pod bodem 1/ byl oddělován změnou záměru pachatele (od úmyslu poškozenou znásilnit přešel k záměru poškozenou usmrtit). Poškozená I. Š. to popsala přesně: „Když přestal po mém výkřiku usilovat o pohlavní styk, pár sekund přestal, jako by přemýšlel, co má dělat, a pak mě začal škrtit.“ I zde jen velice široké uplatnění zásady „in dubio pro reo“ znemožnilo posoudit jednání obžalovaného podle kvalifikované skutkové podstaty § 8 odst. 2, § 219 odst. 1, odst. 2 písm. f) tr. zák., když záměr obžalovaného odstranit poškozenou, jako svědkyni jeho předchozího jednání, se zdá být velice pravděpodobným.

Skutek ad 3/ - ke škodě poškozených H. J. a P. F.

- Ve vztahu k tomuto skutku nevznášel obžalovaný žádných námitek a i odvolací soud shledává skutkové i právní závěry soudu prvního stupně bez závad.

Skutek pod bodem 4) - ke škodě poškozené H. J.

- Zde došlo k pochybení, když soud prvního stupně sice správně zjistil skutkový děj (obžalovaný poškozenou nutil, aby strpěla jeho opakované osahávání na prsou, na zadní části těla a bránil jí v odchodu domů), avšak chybně je posoudil po stránce právní jako trestný čin omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák., neboť toto jednání vykazovalo znaky přísněji trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, event. odst. 2 písm. a) tr. zák. (blíže k tomu viz rozhodnutí publikované pod č. 1/1980 sb. rozh. tr. - „Jestliže pachatel násilím brání jinému v užívání svobody proto, aby ho nutil něco konat, opomenout nebo trpět, nejde o trestný čin omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák. Proto jednání pachatelů, kteří násilím zadržují ženu a nutí ji trpět osahávání na různých místech těla, je trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.“ Ani v tomto případě však nemohl odvolací soud pochybení napravit, neboť by postupoval v rozporu s ustanovením § 264 odst. 2 tr. ř., když odvolání proti rozsudku podal pouze obžalovaný a nebylo tudíž možno měnit ho v jeho neprospěch.